SZOBORPARKŐR

Jolsvai András

Kalap, kabát

Mit gondolnak, hány köztéri szobra van Babits Mihálynak Budapesten? Akármit gondolnak is, egy van, egyetlen egy, és az is csak tizenkét éve áll az Attila úton, hátát a Vérmezőnek vetve. Amikor tehát erről a szoborról szólunk, mindenekelőtt hajtsunk fejet a Budavári Önkormányzat előtt, mely saját erejéből állíttatta ezt a szobrot a költő születésének 125. évfordulójára egykori lakásai (két Attila úti meg egy Logodi utcai) közelében. S ha már le van hajtva a fejünk, hát csóváljuk is meg, jobbról balra vagy balról jobbra, tetszés szerint, hiszen ez azt jelenti, hogy a magyar irodalom egyik legnagyobb alakjának halála után hatvanhét évig senkinek sem jutott eszébe szobrot állíttatni. (Vagy ha jutott is, hamar kiverték belőle.)

Ami a művet magát illeti, nekem speciel tetszik. (Ismerik, ugye, ennek a parafrazált mondatnak az eredetijét? Karinthytól származik, ő

írja egy krokijában, hogy megkérdezik a vőlegényt, milyen a menyasszony. Ízlés dolga, feleli a vőlegény, nekem speciel nem tetszik.) Egyszóval nekem speciel tetszik, noha Márton László, akinek ez volt az utolsó műve – nem is érte meg a felavatását – sem tudott szabadulni attól a csapdától, amit éppen Babits állított fel az utókornak, s amit a poeta doctus és a poeta natus ellentétpárjaként fogalmazott meg. Eszerint ő volna a tanult költő, évszázados kultúrák tovább éltetője, Horatius dédunokája, aki egy elefántcsonttoronyból szemléli a tömegtársadalom iszapbirkózását, és műveivel – sőt, életével – erkölcsi példát is mutat. Mert ami szép, az már magában erkölcsös. (Az ellentétpár legszellemesebb változatát híres esszéjében vázolta fel, melyben a tizenkilencedik század két legnagyobb magyar költőjét jellemezve azt írta, „Petőfi nyárspolgár a zseni álarcában, Arany zseni a nyárspolgár álarcában", aminek nem az igazságtartalma az érdekes, hanem a valóságos jelentése: merthogy a kortársak itt még tisztán értették, hogy ez a mondat Adyról és róla szól.)

Ott tartottunk rövid székfoglalónk előtt, hogy Marton László se képes elvonatkoztatni ettől a sztereotípiától. Az ő Babitsa is a könyvek

embere. A szobor talapzata tíz, egymásra halmozott könyv(szerű alakzat), és a polgármód öltöztetett (öltöny, nyakkendő, felöltő, kalap) költő egyik zsebéből is egy könyv kandikál elő. Ráadásul az egész testtartás, az arányainál nagyobb jobb kéz, a hangsúlyossá vált ujjak mind-mind arra utalnak, mintha a lírikus éppen szavalna valamit. És ehhez még vegyük hozzá a szétnyíló kabátot meg a lebbenő sálat – ezek bizony azt jelentik, hogy miközben Jónás éppen az imáját mondja, erős szembeszél fúj. Ezt az asszociációnkat csak erősíti a felborzolt haj és a bal kézben, lábnál tartott kalap is – nem kétséges, a szobor éppen annak megfogalmazására vállalkozik, hogy széllel szemben is lehet szavalni: sőt, nehéz időkben ez erkölcsi kötelességünk.

A szobrot és terét balról egy idézetfal határolja: a kerület díszpolgárai és egyéb megbecsült alakjai választhattak egy-két Babits-sort, amit a többség saját kezűleg „véshetett" a falra. Tanulságos névsor, tanulságos verssorokkal: az utókornak igazán lesz min elmerengnie.

Akárhogy is, van okunk örülni. A szobornak is, a szobrásznak is, a környezetnek is. Az más kérdés, hogy talán nem kellett volna ezt a Babits-emlékhelyet rátolni a Budai Önkéntes Ezred alanti emlékművére (ez nem a Mészáros Mihály szobra, az már a Szoborparkban van, hanem a Szabó Iváné), mert így az a – nyilván alaptalan – látszat keletkezik, mintha ez is a feladat volna: homályba borítani az itt elesett magyar katonák emlékét.

Fotó: Tanyi Adrienne